

Smärre uppsatser

I

Rättsfall angående s. k. anteciperad utdelning.

Ett rättsfall, som måhända icke uppmärksammats tillräckligt är RÅ Fi 1175 år 1960 angående eftertaxering för år 1953 av ett aktiebolag.

Det förekommer som bekant vid koncernförhållanden, att moderbolaget "anteciperar" utdelning från ett dotterbolag. Om båda bolagen hava samma räkenskapsår, vilket ju är det normala, kan emellertid bolagsstämma i dotterbolaget icke hållas förrän efter räkenskapsårets utgång för moderbolaget. I förevarande rättsfall hade moderbolaget i bokslut per den 29 februari 1952 upptagit anteciperad utdelning från ett dotterbolag, vilken bekräftades på bolagsstämma i dotterbolaget den 30 maj 1952. Moderbolaget utbe- kom utdelningen först efter stämman. Regeringsrätten ansåg att utdelningen inte kunde anses vara tillgänglig för lyftning förrän efter bolagsstämman i dotterbolaget och alltså skulle tagas till beskattning vid 1953 års taxering hos moderbolaget. Man synes knappast kunna draga den slutsatsen, att utgången skulle ha blivit en annan, därest utdelningen uppburits i förskott senast den 29 februari 1952.

Tidigare hade denna fråga ingen betydelse, när ju alla aktiebolag voro skattefria för utdelningar. Frågan aktualiserades i detta rättsfall, enär bestämmelserna om beskattning av utdelningsinkomster i "svarta" bolag trädde i kraft vid 1953 års taxering. Beskattningen kom tydligen i

detta fall ett år senare än bolaget räknat med.

Detta rättsfall förtjänar nu speciell uppmärksamhet på grund av den nya lagstiftningen om beskattning av aktiebolags utdelningsinkomster, som träder i kraft från och med 1963 års taxering. Om inom en koncern, som drabbas av den nya lagstiftningen, en anteciperad utdelning sker i 1961 års bokslut, finnes risk att denna utdelning med tillämpning av ovannämnda rättsfall upptages till beskattning vid 1963 års taxering.

Även i fortsättningen kan rättsfallet få sin betydelse i de fall, då ett aktiebolag övergår från att vara "vitt" till att vara "svart".

I många av de koncerner, som drabbas av den nya lagstiftningen, torde finnas ett önskemål att föra över gamla vinstmedel till moderbolaget innan den nya lagstiftningen träder i kraft. I den mån detta skall ske i 1961 års bokslut torde den enklaste utvägen vara att förkorta räkenskapsåret i dotterbolaget, så att bolagsstämma i dotterbolaget hinner hållas före räkenskapsårets utgång i moderbolaget. Något hinder härför torde icke föreligga enligt aktiebolagslagen, även om i 99 § uttalas en rekommendation för samma bokföringsår inom en koncern.

Rolf Magrell.

II

Kommunal beskattning av kraftverk m. m.

1950 års skattelagssakkunniga har den 30 juni 1961 avgivit betänkande angående

de den kommunala beskattningen av kraftverk m. m. (stencilerat). Betänkandet har av finansdepartementet utsänts på remiss intill den 31 oktober 1961.

Två huvudfrågor har varit föremål för utredning, nämligen dels om fördelningen mellan olika kommuner av kraftföretagens skatteunderlag och dels om beräkning av statens till kommunal inkomstskatt skattepliktiga inkomst av kraftverksrörelse.

Fördelning av skatteunderlag.

En revision av reglerna rörande kraftverksföretagens kommunala beskattning har i och för sig varit påkallad av den utveckling inom krafthanteringen, som försiggått sedan reglernas tillkomst år 1928. Frågan har på senare år ytterligare aktualiserats genom att de åtgärder, som vidtagits för fastighetsbeskattningens utveckling, medfört en kraftig försämring i beskattningsrätt särskilt för de kommuner, där vattenkraft tages i anspråk vid kraftverk och regleringsdammar.

De sakkunniga har funnit, att den enligt 2 mom. av anvisningarna till 58 § kommunalskattelagen hittills gällande fördelningen av inkomster av kraftverksrörelse mellan huvudkontorskommuner, kraftverkskommuner samt kommuner, där kraft förbrukas, under nu rådande förhållanden icke kan godtagas. I stället har föreslagits en fördelning av inkomsterna mellan huvudkontorskommuner, produktionskommuner — till vilka hänföres såväl kraftverks- som regleringsdammskommuner — samt kommuner, där kraft distribueras i detalj. Vidare har föreslagits, att den hittills tillämpade, på bestämde procenttal av inkomsterna grundade schematiska inkomstupdelningen

mellan olika grupper av kommuner skall ersättas av en inkomstupdelning, vilken — sedan 10 procent avsatts för huvudkontorskommun — tillför produktionskommunerna den del av återstående inkomster, som vid beräkning i förhållande till influtna bruttointäkter belöper på partiförsäljningar av kraft, samt ger detaljdistributionskommunerna den del, som belöper på detaljförsäljningar av kraft. Såsom en lämplig grund för den vidare uppdelningen av produktionsinkomster mellan produktionskommunerna har sakkunniga föreslagit taxeringsvärdena för kraftverk och regleringsdammar inom varje kommun. Uppdelningen av inkomster vilka tillfallit detaljdistributionen, avses däremot skola göras mellan detaljdistributionskommunerna i förhållande till de bruttointäkter av detaljförsäljningar av kraft, som influtit i varje särskild kommun. Sakkunniga räknar med, att de föreslagna fördelningsreglerna skall ge produktionskommunerna en anseelig förstärkning av rätten att beskatta inkomst. Detta har ansetts berättigat icke endast av den inom kommunerna bedrivna verksamheten, utan även med hänsyn till, att produktionskommunerna får anses ha anspråk på kompensation för förluster i beskattningsrätt, som de i egenkap av fastighetskommuner fått vidkännas i förhållande till distributionskommunerna vid fastighetsbeskattningens utveckling.

Statens kraftverksrörelse.

Mot vattenfallsstyrelsens redovisning till kommunal inkomstskatt av statens inkomster av kraftverksrörelse har från kommunalt håll anmärkts, att kommun, där staten driver kraftverksrörelse, är sämre ställd vid beskattningen än kom-

mun, där sådan rörelse drives av privat företagare.

Hävande av skattefrihet.

Staten åtnjuter enligt 53 och 58 §§ kommunalskattelagen skattefrihet för den del av sina inkomster av kraftverksrörelse, som belöper å leveranser av kraft till statens kommunikationsverk med tillhörande byggnader och anläggningar samt till statlig industriell verksamhet. Skattefriheten har på grund av statsverksamhetens kraftiga utökning kommit att medföra ett betydande intrång i beskattningsrätten för enskilda kommuner, vilka tillhör de med skatteunderlag sämre lottade i riket. Sakkunniga har funnit den nuvarande ordningen obillig. I praktiken innebär den, att dessa kommuners medlemmar på grund av avståendet från rätt att beskatta en verksamhet till hela landets bästa, åläggas att efter proportionell grund bekosta en verksamhet, vars kostnader rätteligen bör åvila samtliga landets innevånare efter de grunder, på vilka den statliga beskattningen vilar. Betänkandet innesluter därför förslag om hävande av skattefriheten för statliga kraftleveranser.

Begränsning av gäldränteavdrag.

Av ännu större betydelse för kommunerna än nämnda skattefrihet är statens rätt till avdrag för gäldränta vid inkomstberäkningen. Denna rätt tillkommer sta-

ten, liksom andra skattskyldiga, i de fall, då skattskyldighet till kommunal inkomstskatt föreligger för staten. Vattenfallsstyrelsen är emellertid det enda statliga verk, som vid taxeringen regelbundet tillgodoför sig mera betydande gäldränteavdrag. För vattenfallsstyrelsens del beräknas gäldränta numera å praktiskt taget hela det i kraftverksrörelsen insatta kapitalet. Härigenom har statens kraftverksrörelse under senare år i stort sett undgått att betala annan kommunalskatt än fastighetsskatt. Enighet synes i huvudsak råda därom, att en inskränkning av statens rätt att verkställa gäldränteavdrag är nödvändig. Tidigare har av 1944 års skattesakkunniga (SOU 1945:35) framlagts förslag att — i syfte att uppnå likställighet mellan staten och privata företagare vid utnyttjandet av gäldränteavdrag — fastställa en högsta procentsats, efter vilken statens gäldränteavdrag finge beräknas. Denna metod synes icke kunna komma till användning, då den förutsätter ett fast ränteläge, vilket numera icke torde kunna påräknas. I det nu föreliggande betänkandet har i stället föreslagits, att en begränsning av statens gäldränteavdrag till paritet med vad som är vanligt hos enskilda företagare skall åstadkommas genom att tillåta gäldränteberäkning högst å två tredjedelar av de i statlig verksamhet nedlagda tillgångarnas värde.

B. F.